

Σημεία ομιλίας Γ. Τσαρμπόπουλου

- Μέσα σε ένα γενικότερο κλίμα ανόδου της ξενοφοβίας στην Ευρώπη αλλά και στη χώρα μας, για λόγους που έχουν να κάνουν με υπαρκτά προβλήματα αλλά και με άγνοια ή γενικεύσεις, είναι παρήγορο να ξετυλίγεται μια εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γύρω από το προσφυγικό ζήτημα, σε συνεργασία μάλιστα και με την αμέριστη στήριξη της Υπουργού Εξωτερικών.
- Η εκστρατεία αυτή είναι πράγματι αναγκαία. Για να αποκαλύπτουμε και θυμίζουμε τις πολλαπλές πτυχές του αναγκαστικού ξεριζωμού των προσφύγων και να καλούμε τον κόσμο να αναλογιστεί τη σημασία που μπορεί να έχει για τα εκατομμύρια προσφύγων στον κόσμο ένα καταφύγιο, μια θερμή αγκαλιά, μια υποδοχή και στήριξη για να ξαναχτίσουν τη ζωή τους. Είναι θέμα ανθρωπιάς, ευαισθησίας και αλληλεγγύης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πολιτισμού.
- 42 εκατομμύρια ξεριζωμένοι άνθρωποι από διώξεις και πολέμους (16 εκ. πρόσφυγες και 26 εκ. IDPs) διεκδικούν σήμερα το πιο στοιχειώδες δικαίωμα: την επιβίωση. Το 80% από αυτούς έχουν βρει προσωρινό καταφύγιο σε αναπτυσσόμενες χώρες, φτωχές, που καταβάλουν μεγάλες προσπάθειες να ανταποκριθούν στο ανθρωπιστικό καθήκον. (Ας αναλογιστούμε τα μεγέθη: μιλάμε για παράδειγμα, για πάνω από 1 εκατομμύριο πρόσφυγες, κυρίως από το Ιράκ, που έχουν καταφύγει στη Συρία, για πάνω από 1/2 εκατομμύριο που έχουν καταφύγει στην Ιορδανία, 1,8 εκατομμύρια, κυρίως Αφγανούς, που έχουν καταφύγει στο Πακιστάν και σχεδόν 1 εκατομμύριο που έχουν καταφύγει στο Ιράν, και εκατοντάδες χιλιάδες που έχουν καταφύγει σε χώρες όπως η Τανζανία, η Κένυα ή το Τσανι. Αρκεί να συγκρίνουμε τα νούμερα αυτά με τους 146.000 συλληφθέντες πέρου για μη νόμιμη είσοδο και παραμονή στην Ελλάδα, για να αντιληφθούμε τις τεράστιες δυσκολίες που πέφτουν στις πλάτες φτωχών χωρών και τις αντίστοιχες τεράστιες προσπάθειες που καταβάλλει η Υ.Α. για να τις βοηθήσει.)
- Η Υ.Α. στηρίζει με τις δράσεις και τα προγράμματά της γύρω στα 25 εκατομμύρια πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένων, κυρίως στις περιοχές των μεγάλων ανθρωπιστικών κρίσεων όπως τη Μέση Ανατολή, την Αφρική, μέρος της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν: κατάλυμα, τροφή, πόσιμο νερό, υγεία και υγιεινή, εκπαίδευση, προστασία από τη βία και την εκμετάλλευση... Ακόμα: προγράμματα για εθελοντικό επαναπατρισμό σε συνθήκες ασφάλειας και αξιοπρέπειας (π.χ. σήμερα στο Β.Δ. Πακιστάν, όπου έχουν καταφύγει πάνω από 2 εκ. θύματα των πρόσφατων συγκρούσεων - η Υ.Α. βοηθά επίσης 260.000 εκτοπισμένους σε 21 καταυλισμούς που έχουν στηθεί, κι άλλους 221.000 που φιλοξενούνται από οικογένειες ή διαμένουν προσωρινά σε

σχολεία) προγράμματα για μετεγκατάσταση σε τρίτες χώρες (π.χ. σήμερα 250.000 Σουδανούς από το Νταρφούρ που βρίσκονται στους 12 καταυλισμούς του Τσαντ), ή προγράμματα για κοινωνική ένταξη στις χώρες όπου έχουν καταφύγει.

- Χωρίς αυτή τη βοήθεια, πολλοί από αυτούς δεν θα είχαν καμία ελπίδα. (Είναι χαρακτηριστικό ότι στο μήνυμά του αναφορικά με την Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων, ο Υ.Α. Αντόνιο Γκουτέρρες κατέδειχνε τι μπορεί να σημαίνει μια επιπλέον βοήθεια για να ελαχιστοποιηθούν τα υψηλά (7 φορές μεγαλύτερα από το κανονικό) επίπεδα θνησιμότητας για τα παιδιά πρόσφυγες από την Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία που βρίσκονται στο Καμερούν, ή για να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής της Γεωργίας για τους εκεί εκτοπισμένους, ή για τους 100.000 πρόσφυγες από τη Μιανμάρ που συνωστίζονται σε προβληματικούς καταυλισμούς της Ταϊλάνδης).
- Και αυτή η βοήθεια προέρχεται από τις εθελοντικές εισφορές των Κρατών αλλά και των απλών πολιτών. Γι'αυτό και έχει ξεχωριστή σημασία να κατανοεί κανείς ποιός είναι πρόσφυγας, τι ανάγκες έχει, πόσο σημαντική μπορεί να είναι για την ίδια του τη ζωή η βοήθεια που λαμβάνει σε στέγη, τροφή, ρουχισμό, ιατρική φροντίδα κλπ. Αυτό το σκοπό θέλει να υπηρετήσει και η εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.
- Η φροντίδα, προστασία, ζεστή αγκαλιά για τους πρόσφυγες δεν αφορά μόνο χώρες μακρινές και καταστάσεις εξαιρετικών κρίσεων, όπου η Υ.Α. ξεδιπλώνει τη δράση της χάρη στη βοήθεια κρατών και πολιτών. Αφορά και τις χώρες της Ευρώπης, όπου οι πρόσφυγες ζητούν άσυλο (βλ. αύξηση για 2^η συνεχόμενη χρονιά των αιτημάτων ασύλου παγκοσμίως, λόγω επιδείνωσης της κατάστασης στο Αφγανιστάν και τη Σομαλία - οι Ιρακινοί στην 1^η θέση πάντα των αιτούντων άσυλο). Αφορά και την ίδια τη χώρα μας, όταν ο κνηγημένος για τις ιδέες του Ιρανόσ, Κούρδος ή Μσανμαρινός, ή ο ξεριζωμένος από τους πολέμους στο Ιράκ, το Αφγανιστάν, τη Σομαλία ή το Σουδάν, διαβαίνει καταπονημένος τα σύνορα της Ελλάδας για να ζητήσει άσυλο και να τύχει της διεθνούς προστασίας που δικαιούται. Γι'αυτό και έχει μεγάλη σημασία να υπάρχουν εκείνες οι δομές υποδοχής στα σημεία εισόδου, που να επιτρέπουν τον εντοπισμό των ατόμων αυτών, με όλες τις εγγυήσεις για μια πλήρη ενημέρωση και ουσιαστική αρωγή. Κρατώ, στο σημείο αυτό, την επισήμανση που έκανε η Υπουργός Εξωτερικών: «*Οποιοδήποτε εθνικό και περιφερειακό σύστημα για τη διαχείριση της μετανάστευσης, και ειδικότερα της παράνομης, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τη διαφορά (προσφύγων και μεταναστών»... (Πρέπει να) «ισορροπούν η ανάγκη για ασφάλεια και έλεγχο των συνόρων με την ανάγκη για προστασία του δικαιώματος στο άσυλο.»*

- Σημασία μεγάλη έχει επίσης να υπάρχει ένα σύστημα ασύλου δίκαιο και αποτελεσματικό, που να χορηγεί το καθεστώς του πρόσφυγα ή της λεγόμενης «επικουρικής προστασίας» σε όλους αυτούς που πραγματικά το δικαιούνται. Και στα δύο αυτά ζητήματα η Ελληνική Πολιτεία έχει σοβαρές ελλείψεις, χρόνιες και συστημικές, που απαιτούν ριζικά διορθωτικά μέτρα. Η Υ.Α. έχει επανειλημμένα καταθέσει τις προτάσεις και συστάσεις της, διατηρεί το δικαίωμα εποικοδομητικής κριτικής με την κυβέρνηση αλλά και πάντα ανοιχτές τις πύλες συνεργασίας με γνώμονα την καλύτερη προστασία των προσφύγων.
- Πράγματι, οι πρόσφυγες δεν είναι «θέαμα», είναι «θέμα», όπως λέει και η καμπάνια μας. Ένα θέμα που απαιτεί σωστή ενημέρωση, ευαισθησία και μέτρα για την αντιμετώπισή του, ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ευθύνες που αναλογούν στον καθένα. Πιστεύω πως η εκστρατεία αυτή θα αποτελέσει ένα λιθαράκι για να φέρει πιο κοντά τον Έλληνα πολίτη με το δράμα που βιώνουν οι πρόσφυγες. Αυτή και μόνο η γνώση και συνειδητοποίηση είναι πάντα μια αρχή για μια κοινωνία πιο ανεκτική και αλληλέγγυα, τουλάχιστον απέναντι σε αυτούς για τους οποίους ο ξεριζωμός δεν ήταν μια επιλογή αλλά ένας μονόδρομος επιβίωσης.